ИНФОРМАЦИОНЕН
ЦЕНТЪР
"МАСОВА ПРИВАТИЗАЦИЯ"

Национален дворец на културата
зала "Олимпийска", 1000 София
тел.: (02) 80 20 06, 65 72 03
факс: (02) 65 72 03

INFORMATION
CENTRE
"MASS PRIVATISATION"

National Palace of Culture (NDK),
"Olympic" Hall, 1000 Sofia
Phone: (+ 359 2) 80 20 06, 65 72 03
Fax: (+ 359 2) 65 72 03

КАКВО ДА ПРАВИМ С ИНВЕСТИЦИОННИТЕ БОНОВЕ

Интерес представлява начинът, по който гражданите могат практически да участват в масовата приватизация.

След периода на регистрация, всеки, получил бонова книжка може да използва инвестиционните бонове по един от посочените по-долу начини. Трябва да се има пред вид, че след изтичане на този период не е възможно включването в масовата приватизация на тези граждани, които не са регистрирали своето участие.

Законът не ограничава правото за свободно разпореждане с инвестиционните бонове, в разрешените от закона случаи. Гражданинът има възможност да прехвърли част от боновете към роднини, друга част да внесе в приватизационни фондове, с част да участва директно в централизираните търгове (след приключване на периода на прехвърляне към роднини и внасяне в приватизационни фондове).

Прехвърляне на инвестиционни бонове между роднини

Предвижда се прехвърлянето на инвестиционни бонове към роднини да се извършва в регистрационното бюро на прехвърлителя (прехвърлящия инвестиционни бонове). Там той попълва Нареждане за прехвърляне. Необходимо е прехвърлителя да знае ЕГН и номера на боновата книжка на приобретателя (получаващия инвестиционни бонове).

Заедно с нареждането се подписва декларация удостоверяваща роднинската връзка. След попълването на нареждането за прехвърляне, то се отразява в боновата книжка на прехвърлителя. Той има единствено задължението след края на периода за прехвърляне да провери в регистрационното бюро, където е подадено нареждането дали то не е отхвърлено по някаква причина. Същото съобщение се изпраща и до регистрационното бюро където е издадена и боновата книжка на приобретателя.

Две седмици след подаване на нареждането приобретателя има възможност да отиде в регистрационното бюро, където е издадена неговата бонова книжка, за да бъде отразено в нея прехвърлянето.

Отхвърлянето на нареждането за прехвърляне може да е в резултат на различни причини като например декларирането на несъществуваща роднинска връзка, допусната неточност при попълване на нареждането и др. При наличие на отказ се дава възможност на гражданите, при желание в 14 дневен срок да

подадат ново нареждане. В случай, че те не направят това, инвестиционните бонове се възстановяват на техния първоначален притежател.

Трябва да се има пред вид, че законът допуска само еднократно прехвърляне, тоест всеки може да прехвърли не повече от 25,000 инвестиционни бона.

Внасяне на инвестиционни бонове в приватизационни фондове

По-сложен е редът за внасяне на инвестиционни бонове в приватизационни фондове. Процедурата по учредяване на приватизационен фонд е описана в закона за приватизационни фондове и се подчинява същевременно на изискванията на Търговския закон за учредяване на акционерно дружество чрез подписка.

При внасяне на инвестиционни бонове в приватизационен фонд гражданите получават в замяна акции равностойни с тези на учредителите. Грешно е да се смята, че само учредителите имат контрол върху дейността на приватизационния фонд. Законът не допуска тяхното участие реално да бъде повече от 30% (отношението левове инвестиционни бонове не може да превишава 30/70).

Желаещите да учредят приватизационен фонд внасят не по-малко от 10 млн. лева или държавни ценни книжа в банка депозитар и изготвят проспект за първоначално предлагане на акции срещу инвестиционни бонове. Законът разрешава издаването на привилегировани акции и не дава други привилегии на учредителите. Така изготвен проспект се утвърждава от Комисията по ценни книжа и фондовите борси и едва сред това учредителите могат да използват наименованието приватизационен фонд. При утвърждаването на проспекта всеки приватизационен фонд получава идентификационен номер, срещу който се внасят инвестиционните бонове от гражданите.

Предвижда се внасянето в приватизационните фондове да се извършва в същите регистрационни бюра, където са издадените боновите книжки. При това се допълва нареждане подобно на това за прехвърляне между роднини.

Самото внасяне в приватизационни фондове има някои особености, които следва да се изтъкнат. Гражданите записват своето желание да получат определен брой акции от фонда, като самото прехвърляне се осъществява след провеждане на учредителното общо събрание на фонда.

Ако приватизационния фонд не получи лиценз от Комисията по ценни книжа за упражняване на дейност или му бъде отказано вписване в търговския регистър гражданинът получава своите инвестиционни бонове обратно. По такъв начин се гарантират интересите на вложителя и възможността му да получи обратно своите инвестиционни бонове в случай на неуспех на приватизационния фонд.

Участие в централизираните търгове

Естествено акционерното участие във фонд или прехвърлянето към роднина е само крачка към придобиването на част от предложените за масова приватизация предприятия.

Придобиването на собственост в предприятията е крайната цел от участие в масовата приватизация. За фондове или граждани то се осъществява по един и същ начин - участие в централизираните търгове. Погрешно е да се смята, че приватизационните фондове и гражданите не са равнопоставени в този процес. Наистина фондът може да предложи много висока цена на акция, но по такъв начин той ще придобие собственост на много висока цена и не би могъл да изпълни своите обещания за дивиденти и печалба към акционерите. Опитът в други страни показва, че по-големите фондове придобиват акции на по-висока цена от малките или гражданите, което обикновено значи нерационално използване на капитала.

Един месец преди началото на всяка тръжна сесия Министерски съвет публикува точните проценти, предложени за масова приватизация за отделните предприятия и минималната цена на акции от всяко предприятие. Това се налага поради факта, че състоянието на предприятията е динамичен процес и може да се наложи изменение на процентите за приватизация, както и необходимостта да се извърши точна оценка на дела акции, предоставен безвъзмездно на колективите на предприятията. (Съгласно Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия, работещите в едно предприятие получават безвъзмездно до 10% от дела, предложен за масова приватизация)

Директното участие на гражданите в търговете се осъществява чрез подаване на заявки в регистрационните бюра, където боновите книжки са издадени първоначално. Приватизационните фондове подават своите заявки централно. След изтичане на периода за подаване на заявките те се обработват, като се подреждат в низходящ ред до изчерпване на предлаганите акции или до достигане на минималната цена. Инвестиционните бонове от неудовлетворените заявки на гражданите и фондовете се възстановяват по техните сметки и могат да се използват в следващите тръжни сесии.

Трябва да се внесе уточнение, че акционерът в приватизационен фонд или предприятие не носи отговорност или риск по-голям от стойността на акциите. Задълженията на приватизираните фирми към бюджета, доставчици, кредитори и банки (всички те са кредитори в една или друга степен) се носят от самото предприятие, което е отговорно до размера на своя регистриран капитал. При евентуална неплатежоспособност на последното и обявяване в несъстоятелност, неговите кредитори получават удовлетворение на своите искове от наличните активи на дружеството. Останалата част от не ликвидираните активи служат за удовлетворяване на последното право на акционерите - ликвидационен дял в съразмерна част от притежавания дял от капитала на дружеството.

Единственото ограничение върху разпореждането с придобитите акции от приватизационни фондове и предприятие е забраната за тяхното прехвърляне (продажба) до шест месеца след края на поредната вълна на масовата приватизация и преди публикуването на първия счетоводен баланс.